

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

REMISSVAR (SOU 2021:69)

En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet

Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag har haft tre delar:

- 1) att se över regelverket för rätten till sjukersättning respektive aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga,
- 2) att underlätta arbete, studier, uppdrag med mera under tid med sjukersättning och aktivitetsersättning samt att
- 3) se över regelverket för förebyggande sjukpenning och rehabiliteringsersättning.

Sammanfattning av yttrandet

Saco har beretts möjlighet att lämna synpunkter på utredningens förslag.

Förslagen som lämnas i utredningen berör bland annat rätten till sjukersättning, aktiviteter under tid med sjukersättning och förmåner vid rehabilitering. Utgångspunkten för utredningen har varit att förbättra och förtydliga reglerna, vilket utredningen till stora delar har lyckats bra med. Saco tillstyrker därför förslagen.

Sacos ställningstagande

Nedan följer Sacos ställningstaganden och kommentarer på ett urval av utredningens förslag.

Förslag gällande rätten till sjukersättning

Förslag (8.1): Ett förändrat Arbetsmarknadsbegreppet

- Vid prövning av rätten till sjukersättning ska bedömningen av den försäkrades arbetsförmåga göras i förhållande till samma arbetsmarknadsbegrepp som används vid prövning av rätt till sjukpenning.

Saco:s synpunkter:

Saco konstaterar att dagens regelverk för sjukersättning resulterar i att försäkrade i många fall blir kvar i långa sjukskrivningar med sjukpenning. Eftersom sjukpenning huvudsakligen ska vara en tillfällig form av ersättning för inkomstbortfall vid tillfälligt nedsatt arbetsförmåga är detta problematiskt.

När den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och rehabiliteringsmöjligheterna utsiktslösa, så ska individen ges rätt till en mer stadigvarande ersättning eftersom möjligheterna att återfå arbetsförmågan är små. Dagens utformning av regelverket med ett arbetsmarknadsbegrepp som är bredare än det som gäller vid prövning av rätt till sjukpenning innebär att Försäkringskassan allt för ofta hamnar i slutsatsen att den försäkrade har en arbetsförmåga, vilket därför leder till avslag på ansökan om sjukersättning. Det vill säga, eftersom arbetsmarknadsbegreppen skiljer sig åt mellan ersättningsformerna och är mycket bredare för sjukersättning uppstår situationer där personen saknar arbetsförmåga i ett normalt förekommande arbete, men samtidigt bedöms ha arbetsförmåga när hela arbetsmarknaden beaktas.

Arbetsmarknadsbegreppet vid ansökan om sjukersättning innehåller idag utöver normalt förekommande arbeten även anpassade arbeten, subventionerade anställningar i form av lönebidrag, utvecklingsanställningar, trygghetsanställningar, särskilt nystartsjobb samt helt skyddade anställningar på Samhall. Någon prövning av om det rent faktiskt existerar ett sådant arbete vid beslutstillfället eller kan ordnas i framtiden görs inte och behöver inte göras enligt praxis. Bedömningen görs alltså mot ett tänkt specialanpassat arbete för individen som man anser borde finnas men vars förankring i verkligheten inte kontrolleras.

Detta förhållande innebär i praktiken att de övriga rekvisiten för rätt till sjukersättning gällande stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan och att rehabiliteringsmöjligheterna ska vara uttömda aldrig prövas. Konsekvensen blir i stället att den försäkrade blir kvar i långvariga sjukskrivningar med sjukpenning med små eller inga möjligheter att återgå i arbete. Att arbetsmarknadsbegreppen skiljer sig åt mellan de

olika ersättningsformerna är ett regelfel som blir problematiskt för individen och som därför behöver justeras. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag (8.2): Förtydliganden av *varaktighetsbegreppet*

- Ett nytt varaktighetsbegrepp, "överskådlig tid" ska införas. Begreppet, som ersätter kriteriet "stadigvarande", hämtas från tidigare förarbetsuttalanden och rättspraxis och betonar överskådligheten i varaktighetsbedömningen.
- Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt under överskådlig tid ska inte beaktas tid bortom den tidpunkt då sjukersättning som längst kan utbetalas.

Saco:s synpunkter:

Det övergripande syftet med sjukersättningen är att den ska bli aktuell först efter att andra möjligheter har uttömts för att återfå arbetsförmågan. Det innebär att individens reducerade arbetsförmåga ska vara stadigvarande nedsatt med svaga utsikter till förbättring. Vad som avses med stadigvarande är inte exakt definierat i lag och formuleringarna i förarbetena är otydliga. Samtidigt vet vi från rättspraxis att funktionsnedsättningen inte behöver vara permanent, livslång eller pågå fram till pensionsåldern. Saco instämmer därför med utredningens bedömning om att det finns ett behov av att begreppet förtydligas. Utredningen väljer dock att göra en semantisk justering genom att byta namn utan att ändra det materiella innehållet. På kort sikt kan det leda till problem, eftersom begreppet "stadigvarande" trots allt tillämpats under ganska många år och därför i någon mening kan betraktas som inarbetat. Att innebörden är tydlig är dock av central betydelse för tillämpningen men också för föresäkringens legitimitet.

Utredningen menar att den centrala utgångspunkten för begreppets innebörd måste vara den medicinska prognos som kan göras av hälso- och sjukvården. Att ha ett varaktighetsbegrepp som löper bortom vad hälso- och sjukvården kan göra utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet måste betraktas som orimligt. Saco instämmer också i utredningens bedömning att en fast 3 års gräns inte är ett lämpligt alternativ eftersom bedömningen måste innefatta individuellt betingade faktorer och dessutom tillåtas variera beroende på diagnos och sjukdomens beskaffenhet. Det måste därför falla på hälso- och sjukvården att avgöra vad som ska betraktas som överskådlig tid i det enskilda fallet. Samtidigt måste det betraktas som naturligt att denna bedömning ska göras inom ramen för det åldersintervall som reglerna medger att sjukersättning kan betalas ut. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag (8.3): *Justeringar och förtydliganden av kravet på uttömda rehabiliteringsmöjligheter*

- För rätt till sjukersättning ska det inte finnas några rehabiliteringsåtgärder som kan förväntas medföra att den försäkrade återfår arbetsförmågan. Vid denna bedömning ska endast beaktas sådana rehabiliteringsåtgärder där den försäkrade bedöms *få eller återfå arbetsförmåga* före den tidpunkt då sjukersättning inte längre kan utbetalas.
- En justering ska göras av vilken nivå på arbetsförmågan som den försäkrade kan förväntas återfå för att ansökan om sjukersättning ska kunna avslås på denna grund. I stället för att den försäkrade ska bedömas kunna återfå *någon* arbetsförmåga ska det krävas att han eller hon får eller återfår arbetsförmåga motsvarande det arbetsutbud han eller hon hade före den tidpunkt som ansökan avser för att sjukersättning ska kunna nekas på denna grund.
- Avseende beviskravet för bedömningen av om det finns återstående rehabiliteringsmöjligheter som kan ge eller återge den försäkrade arbetsförmåga är det för att sjukersättning ska kunna beviljas tillräckligt att det *kan antas* att det inte finns sådana rehabiliteringsmöjligheter.

Saco:s synpunkter:

Med dagens utformning av regelverket baseras avslagsbeslutet om sjukersättning i hög grad på arbetsmarknadskriteriet. Med utredningens förslag om att harmonisera arbetsmarknadskriteriet på så sätt att begreppet blir samma för ersättningsformerna sjukpenning och sjukersättning, så kommer rekvisitet om uttömda rehabiliteringsmöjligheter att få ett större utrymme i bedömningen. Utredningen konstaterar att tillämpningen av rekvisitet emellanåt har brister trots att kraven redan finns i tidigare förarbeten och rättspraxis. Att förtydliga de krav som finns i tidigare förarbeten och rättspraxis anser Saco är bra och ökar rättssäkerheten. Men samtidigt är det viktigt att betona att de bedömningar som görs är individuella. Det får aldrig vara tillräckligt att dra generella slutsatser. Individens måste stå i centrum för de bedömningar som leder fram till beslut.

Eftersom prövningen av om en försäkrads arbetsförmåga är nedsatt ska göras med utgångspunkt i den försäkrades sjukdom och endast medicinska faktorer får beaktas, så får inte ålder beaktas. HFD har därför konstaterat att det inte går att bortse från rehabiliteringsåtgärder som leder till att en försäkrad återfår sin arbetsförmåga först efter 65 års ålder enligt nuvarande lagstiftning. Det är förstås en helt orimlig situation som

behöver justeras. **Saco tillstyrker** föreslagna justeringar och förtydliganden.

Förslag (8.4): Sjukersättning till äldre försäkrade

- Arbetsförmågan hos försäkrade som har som mest **fem år kvar** tills de uppnår den ålder då de inte längre kan få sjukersättning utbetald ska bedömas i förhållande till förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden och som **den försäkrade har erfarenhet** av eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.
- Vid bedömningen av om det finns återstående rehabiliteringsmöjligheter ska det bortses från sådana insatser som syftar till att den försäkrade ska kunna arbeta i ett arbete som han eller hon inte har tidigare erfarenhet av.

Saco:s synpunkter:

De problem som finns med dagens regler är att tillämpningen får orimliga konsekvenser i vissa fall eftersom reglerna inte tillåter att hänsyn tas till individuella förhållanden i tillräckligt hög grad. Idag kan ett avslagsbeslut fattas på den grunden att rehabiliteringsmöjligheterna inte bedöms vara uttömda innan omskolning prövats, trots att den nödvändiga omskolningen kommer att vara avslutad först när det återstår en kort tid före 65-årsdagen eller till och med efter förväntad pensioneringstidpunkt. Denna problematik togs även upp under förslag 8.3, där vissa justeringar föreslogs.

Att sänka kraven på omställning genom att begränsa arbetsmarknadsbegreppet för den angivna gruppen till att endast innehålla normalt förekommande arbeten som den försäkrade har erfarenhet av är rimligt. Det kommer bland annat att utesluta krav på omfattande omskolningsinsatser sent i arbetslivet. Sjukförsäkringen ska inte vara en yrkesförsäkring, men det måste finnas utrymme att ta viss hänsyn till den som har ett långt arbetsliv i ett visst yrke bakom sig. Om det finns en rimlig partiell arbetsförmåga i det befintliga yrket kan det vara direkt olämpligt att kräva att personen i stället för att arbeta kvar ställer sig till förfogande för ett arbete som kanske inte finns tillgängligt. Att främja möjligheterna för individen att vara kvar i arbetslivet längre tid måste vara utgångspunkten. Orimliga krav på omställning måste därför undvikas, vilket är huvudsyftet med förslaget. Dessutom är det högst rimligt att individens arbetsförmåga prövas mot arbeten som det är realistiskt att den försäkrade faktiskt kan få, vilket ytterligare motiverar förslaget. Om det inte skulle vara utgångspunkten leder avslaget bara till att individen lämnar arbetskraften i förtid och tvingas börja ta ut sin

inkomst- och tjänstepension i förtid för att klara sin försörjning och får därmed en låg pension livet ut. Det kan knappast betraktas som en väl avvägd lösning.

Information om vilka yrken individen har erfarenheter av måste givetvis den försäkrade redovisa och styrka. I det avseendet anser utredningen att arbeten den försäkrade haft upp till 15 år innan tidpunkten för prövningen ska beaktas. Det är en rimlig tidsrymd. Saco anser samtidigt att tidsrymden bör kodifieras i lag. Det kommer att göra regeln enklare för den försäkrade och det behöver inte uppstå oklarheter om vad som gäller för den som ska tillämpa regeln.

Förslaget ska huvudsakligen fungera som en ventil som förhindrar orimliga utfall på grund av att individen närmar sig en viss tidpunkt i livet. Det betyder inte att ålder ska betraktas som en sjukdom. Omställningskravet finns fortfarande kvar, men kraven kommer att uppfattas som mer rimliga. Det finns en ålder när många av tradition väljer att gå i pension. Dessutom kommer en riktålder för detta att införas 2027. Den tidsgränsen behöver beaktas för att undvika orimliga utfall i sjukförsäkringen. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag gällande arbete, studier, uppdra med mera under tid med sjukersättning

Förslag (16.1.1): *Fribelopp vid arbete enligt reglerna för steglös avräkning*

- Fribeloppen vid arbete enligt reglerna för steglös avräkning ska baseras på inkomstbasbeloppet.

Saco:s synpunkter:

Försäkrade som beviljades sjukersättning enligt reglerna som gällde före 1 juli 2008 omfattas av reglerna för steglösavräkning och kan förvärvsarbeta, studera, arbeta ideellt med mera utan att det påverkar rätten till sjukersättning. Det får ske för inkomster upp till ett visst fribelopp. Det fribeloppet är enligt dagens regler värdesäkrat genom att årligen räknas upp med prisbasbeloppet. Förslaget innebär att fribeloppet i stället räknas upp baserat på inkomstbasbeloppet, som följer den allmänna löneutvecklingen över tid. Eftersom inkomstbasbeloppet är större än prisbasbeloppet innebär det samtidigt en höjning med drygt 40 procent. Utredningen konstaterar att många som väljer att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning har inkomster som inte överstiger det aktuella fribeloppet. Att byta index för att på så sätt öka de ekonomiska incitamenten för den försäkrade att arbeta i högre omfattning främjar arbetslinjen. **Saco tillstryker förslaget.**

Förslag (16.2.1): *Flexibla möjligheter till arbete med vilande sjukersättning*

- Flexibla möjligheter till arbete med vilande sjukersättning och aktivitetsersättning ska införas: Vilandeförklaring av ersättningen ska kunna ske steglöst. Minsta möjliga period som ersättningen ska kunna förklaras vilande ska vara *en timme* per kalendermånad.

Saco:s synpunkter:

Försäkrade som har beviljats sjukersättning enligt reglerna som gäller från och med den 1 juli 2008 har möjlighet att arbeta med vilande sjukersättning. Utredningen konstaterar att få försäkrade väljer att använda sig av den möjligheten. En naturlig förklaring till det är att gruppen som idag erbjuds sjukersättning har en låg restarbetsförmåga som i liten grad förbättras över tid och att möjligheten att ha ersättningen vilande under tid med arbete därför i realiteten saknar relevans. Dessutom är det av allt att döma svårt att hitta arbeten som passar den aktuella gruppen. **Saco är dock positivt** inställd till att reglerna görs mer flexibla, vilket av allt att döma främjar möjligheterna till arbete för den aktuella gruppen. Dessutom kommer förslaget om ett förändrat arbetsmarknadsbegrepp innebära att inflödet kommer att öka i viss grad, vilket skulle kunna innebära att restarbetsförmågan i gruppen ökar i någon omfattning.

Förslag (16.2.2): *Partiellt vilande sjukersättning vid studier*

- Det ska vara möjligt att ha sjukersättning partiellt vilandeförklarad under tid med studier: Vid studier ska ersättningen förklaras vilande i en omfattning som motsvarar den omfattning i vilken studierna bedrivs, dock med vilande ersättning på någon av nivåerna hel, tre fjärdedelar, halv eller en fjärdedel.

Saco:s synpunkter:

Utredningen konstaterar att det är mycket få försäkrade som beviljats sjukersättning som också använder sig av möjligheten att få förmånen vilandeförklarad för studier. Enligt dagens system är det inte möjligt att ha sin ersättning partiellt vilande vid studier även när den enskilde avser att studera på deltid. Det förefaller vara en begränsande omständighet som minskar intresset för sjuka med stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan och uttömda rehabiliteringsmöjligheter från att studera. Det är uppenbart att dagens regelverk motverkar den försäkrades möjligheter att studera.

Men även studier på deltid (50%) kan vara påfrestande för en person som beviljats sjukersättning på heltid. Det är därför bra att den vilande

ersättningen möjliggörs på lägre nivåer. Men studiemedelssystemet som vi har idag ger inte rätt till studiemedel för lägre omfattning än 50 procent. Frågan uppstår då hur den vilande ersättningen ska kompenseras om individen väljer att studera? Utredningen konstaterar att någon kompensation inte ska ske, med motiveringen att det liggande förslaget innebär förmånligare regler än de som gäller idag. Saco anser dock att intressepotentialen för studier huvudsakligen finnas för lägre former av studietakt. Saco har därför små förhoppningar om att förslaget ska leda till att betydligt fler väljer att studera. **Saco tillstyrker trots det förslaget.**

Förslag (16.2.3): Åtaganden av ideell karaktär under tid med sjukersättning

- Ideellt arbete, fritidsverksamhet eller andra åtaganden av ideell karaktär ska inte påverka rätten till sjukersättning om det inte innebär att den försäkrade uppvisar arbetsförmåga motsvarande förvärvsarbete i en sådan angiven yrkesgrupp som innehåller arbeten som är normalt förekommande på arbetsmarknaden eller annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.
- En försäkrad ska dock alltid ha rätt att ägna sig åt sysslor i form av ideellt arbete eller andra åtaganden av ideell karaktär, så länge omfattningen sammantaget *understiger tio timmar* i veckan samt inte ger inkomst. I dessa fall ska någon bedömning av uppvisad arbetsförmåga inte göras.

Saco:s synpunkter:

Det befintliga regelverket är svårt att överblicka och behöver vara tydligt så att de som har beviljats förmånerna vet vilka förutsättningar som gäller. Det måste betraktas som en rimlig utgångspunkt eftersom fritidsverksamheter eller olika typer av ideella arbeten generellt sett är hälsofrämjande för individen. Det måste finnas möjligheter till en meningsfull fritid och hinder som motverkar det måste så långt det är möjligt undanröjas.

Förslaget innebär att det kommer att ges ett något större utrymme för försäkrade att förbättras i sin arbetsförmåga utan att få sin rätt till sjukersättning omprövad. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag (16.4.1): *Förutsättningar för arbetstidens förläggning vid partiell sjukersättning*

- En försäkrad som har nedsatt arbetsförmåga och är beviljad partiell sjukersättning ska kunna förlägga sin arbetstid flexibelt, dvs. på annat sätt utan lika stor reduktion av arbetstiden varje dag, utan att denna förläggning medför att ersättningen ska omprövas. En sådan förläggning av arbetstiden ska kunna göras så länge denna inte medför en risk för försämring av den försäkrades sjukdom eller arbetsförmåga och med utgångspunkt i de individuella förhållandena.
- Förläggningen ska ske under en begränsad bedömningsperiod om som mest en månad. En förläggning som uppfyller dessa förutsättningar ska kunna göras utan begränsning i tid.

Saco:s synpunkter:

Utredningen ska enligt direktiven lämna förslag som gör att de försäkrades arbetsförmåga tillvaratas och att möjligheterna att delta i samhällslivet underlättas. Det bör därför vid partiell sjukersättning vara möjligt att förlägga arbetstiden på ett sådant sätt att arbetsförmågan främjas.

Kravet på att arbetstidsförläggningen ska vara medicinskt motiverad kan medföra att försäkrades möjligheter att arbeta inte kan tas tillvara till fullo och orsakar problem, exempelvis risk för återkrav. Saco anser därför att det finns goda skäl som talar för att arbetstidsförläggningen inte ska behöva fördelas lika varje arbetsdag under den tid som en försäkrad har partiell sjukersättning. Speciellt med tanke på att sjukersättningen inte är en dag-för-dag-ersättning utan är en månatlig förmån. Det handlar om möjligheten för den enskilde att tillsammans med arbetsgivaren lägga upp arbetet som bäst främjar verksamheten, så väl som den försäkrades hälsa. Utgångspunkten måste vara att ta tillvara den arbetsförmåga som den försäkrade har kvar. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag gällande förmåner vid rehabilitering

Förslag (22.1.1): *Steglös ersättning för inkomstförlust*

- Rehabiliteringspenning ska **beviljas steglöst** för inkomstförlust motsvarande den tidsåtgång som rehabiliteringsåtgärden tar i anspråk.
- För att rehabiliteringspenning ska kunna beviljas krävs att en försäkrad har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel. För insatser som överstiger 25 procent ska ersättningen vara steglös, motsvarande tidsåtgången för rehabiliteringsinsatsen.
- I det fall en person samtidigt har rätt till både rehabiliteringspenning och sjukpenning ska den försäkrade endast beviljas rehabiliteringspenning. Ersättningen ska i så fall motsvara den totala omfattningen av den försäkrades nedsatta arbetsförmåga.

Saco:s synpunkter:

En försäkrad har rätt till ersättning i form av rehabiliteringspenning för den inkomstförlust han eller hon gör till följd av att delta i arbetslivsinriktad rehabilitering. Denna ersättning ska enligt utredningens förslag vara steglös. Det innebär att ersättningen inte är bunden till kvartiler, som är fallet för dagens rehabiliteringspenning, utan att det är den faktiska inkomstförlusten som ersätts.

Genom att rehabiliteringspenning kan beviljas steglöst från 25 procent ersättning och uppåt, kan den försäkrade trappa upp återgången till arbete i en steglös omfattning vartefter personen får förbättrad arbetsförmåga. Eftersom dagens ersättningsnivåer på kvartiler kvarstår som alternativ, innebär förslaget en ökad flexibilitet i ersättningens utformning. **Saco tillstyrker förslaget.**

Förslag (22.1.2): *Rehabiliteringsersättningens koppling till rehabiliteringskedjan*

- Dagar med rehabiliteringspenning ingår i rehabiliteringskedjan men **arbetsförmågan ska inte bedömas** mot de fasta tidsgränserna i kedjan.
- Vid prövning av rätt till sjukpenning efter en avslutad period med rehabiliteringspenning ska en försäkrads arbetsförmåga bedömas mot det arbetsmarknadsbegrepp som gäller den vid den tidpunkten aktuella dagen i rehabiliteringskedjan.

Saco:s synpunkter:

De som är i behov av rehabilitering saknar idag ett skydd i den praktiska tillämpningen. Det skydd som finns (SFB 27 kap. 50 §) används inte av Försäkringskassan på grund av att lagen är otydligt formulerad, saknar förklaring i förarbeten och är inte prövad i högre instans. Det finns därför ett stort behov av att detta skydd förstärks och förtydligas.

Kopplingen mellan rehabiliteringspenningen och rehabiliteringskedjans tidsgränser har visat sig vara ett stort problem för möjligheten till tidiga rehabiliteringsinsatser och möjligheten att fullfölja rehabiliteringen. Problembilden beskrevs tydligt i utredningen *En begriplig och trygg sjukförsäkring med plats för rehabilitering* (SOU 2020:6), vilket regeringen även tog fasta på i en extra ändringsbudget för 2021 (Prop. 2020/21:78). Saco anser att förslaget är mycket viktigt och nödvändigt för att möjliggöra en mer flexibel rehabiliteringskedja som i ökad grad leder till möjligheten att rehabiliteras tillbaka i *ordinarie* arbete med god hälsa. **Saco tillstyrker förslagen.**

Förslag (22.1.5): *Handläggnings- och beslutsprocessen vid rehabiliteringsersättning*

- Den befintliga lagregleringen om att Försäkringskassan i samråd med den försäkrade ska se till att den försäkrades behov av rehabilitering snarast klarläggs kompletteras med krav på att den försäkrades rehabiliteringsbehov ska vara klarlagt **senast dag 60 i sjukperioden**, om det inte är uppenbart obehövligt.
- Bedöms den försäkrade inte ha behov av rehabilitering vid klarläggandet senast dag 60 ska det fortlöpande under den fortsatta sjukperioden följas upp om ett sådant behov uppstår.

Saco:s synpunkter:

Att fastställa en tidpunkt när rehabiliteringsbehovet senast ska klarläggas är mycket viktigt och kommer att påverka Försäkringskassans tillämpning av samordningsansvaret i rätt riktning. Att förslaget anknyter till det tidskrav arbetsgivarens har för att ta ställning till om en plan för återgång i arbete ska tas fram är också bra. Det borde leda till att arbetsgivare och Försäkringskassan naturligt möts tillsammans med den försäkrade (och läkare) för att ta fram en rehabiliteringsplan.

Under senare år har Försäkringskassans fokus på sjukförsäkringen som en omställningsförsäkring ökat och blivit mer strikt i bedömningen att den sjukskrivne ska ställa om till annat arbete hos annan arbetsgivare. Det har gjort att avstämningmötena, som i realiteten ska betraktas som rehabiliteringsmöten, har blivit färre och kommit allt senare i sjukfallet.

Saco beskriver i en rapport från 2021 att det genomsnittliga antalet dagar till det första avstämningsmötet låg på över 450 dagar under 2020.¹ Orsaken var att Försäkringskassan ansåg att mötena var ineffektiva, dyra och hade ett för stort fokus på återgång hos *ordinarie* arbetsgivare. Genom att i högre grad använda avstämningsmöten på längre sjukfall löste Försäkringskassan de upplevda problemen.

Dessutom har den arbetslivsinriktade rehabiliteringen i form av arbetsträning beviljats i allt mindre omfattning och satts in senare i sjukfallet. Orsaken anknyter till det ökade fokuset på omställning. Försäkringskassans rättsavdelning lyckades landa i slutsatsen att arbetsträning i ordinarie arbete inte är en ändamålsenlig metod. Argumentet var att arbetsträning varken har någon påverkan på individens medicinska förutsättningar eller arbetets krav, vilket i sin tur leder till slutsatsen att arbetsträning i ordinarie arbete inte leder till att individen återfår sin arbetsförmåga (SOU 2020:6). Med ett krav på att rehabiliteringsinsatser ska vara effektiva leder slutsatsen till att färre beviljas rehabiliteringspenning för arbetsträning. Detta förhållande är givetvis djupt problematiskt och ohållbart i ett läge när arbetsgivarna efterfrågar och är i behov av både avstämningsmöten (rehabiliteringsmöten) och arbetslivsinriktad rehabilitering i form av arbetsträning i allt högre grad. Att införa en tidsgräns för när rehabiliteringsbehovet senast ska fastställas kommer att stärka rehabiliteringens ställning i Försäkringskassans samordningsuppdrag.
Saco tillstyrker förslaget.

Sveriges akademikers centralorganisation
Med vänliga hälsningar

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Thomas Andrén
Välfärdsekonom

---

¹ Andrén, T. (2021), "För frisk för Försäkringskassan men för sjuk för att jobba – Tidiga rehabiliteringsinsatser för en hållbar återgång i ordinarie arbete", Rapport, Saco.